

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt I. De creatione rerum in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

CAPVT I.

De creatione rerum in genere.

SECTIO I.

An Deus sit causa efficiens rerum omnium.

Sensus quaestionis est, an omnes res alia ab ipso Deo, sint ab illo tanquam à causa efficiente, siue per creationem siue alio quocunque modo producantur. Pro cuius resolutione

Dicendum 1. Deum esse rerum omnium authorem, seu primam causam efficientem. Huic veritati, quæ de fide est, oppositi fuerunt olim varij hæreticorum errores: alij siquidem dixerunt mundum hunc non à Deo sed ab Angelis conditum fuisse, vt Simon Magus, Menander, & alij apud sanct. Irenæum lib. 1. aduersus hæreses. cap. 21. & seq. Marcion teste Tertul. lib. 5. aduersus eundem opinatus est materiam primam ex se esse, proindeque à Deo non esse productam: Manichæi etiam existimauerunt res omnes corporeas non à Deo bono, sed à Deo malo esse productas, vt refert sanct. Aug. hæresi 26. quod etiam asseruerunt hæretici Albigenses, vt testatur sanct. Antoninus 3. part. hist. tit. 19. cap. 1.

Refelluntur hi & similes errores, & veritas nostræ fidei probatur 1. ex scriptura. Ps. 145. *Qui fecit celum & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt.* sanct. Ioan. 1. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est,* & Rom. 11. *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.*

Probatur 2. ex omnibus symb. qui in Conc. gener. edita sunt, in quibus vniuersalis Ecclesia semper professæ est se credere. *In unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cali, & terra, visibilium omnium & inuisibilium.*

Pro-

Probatur 3. auctoritate SS. Patrum, Irenæi, Epiphaniij, Augustini & aliorum, qui in libris suis ex profecto illos errores proscripserunt, & fidei nostræ veritatem propugnauerunt: vnus instar omnium hîc nobis erit Augustinus, qui lib. 1. de Genesi ad literam cap. 14. sic loquitur: *Catholica fides præscribit, & certissima ratio docet, nullam naturarum materiam esse potuisse, nisi ab omnium rerum non modo formatarum, sed etiam formabilium inchoatore Deo atque creatore.*

Probatur 4. hâc ratione, quæ est sancti Doctoris 1. p. q. 44. a. 1. id omne, quod habet esse per participationem, est ab eo, quod habet esse per essentiam, cum, quidquid in aliquo genere & per participationem est tale, sit ab eo, quod in eodem genere est maximè & perfectissimè tale: atqui res omnes extra Deum habent esse per participationem, cum ex se ipsis non sint, solus autem Deus per essentiam, cum à se ipso sit: ergo omnia, quæ sunt extra Deum, sunt ab ipso tanquam à prima causa sui efficiente.

Dicendum 2. non tantùm id, quod per creationem productum est, sed etiam id omne, quod per causas secundas continuò efficitur, immediatè à Deo tanquam causâ primâ simul concurrente produci.

Probatur 1. ex scriptura, ps. 146. *Qui producit in montibus fenum: & herbam seruituti hominum: Il. 26. Domine dabis pacem nobis: Omnia enim opera nostra operatus es nobis: 1. Cor. 12. Operatur omnia in omnibus.*

Probatur 2. ex sancto August. ep. 146. ad Consentium: *Quomodo, inquit, negare poterimus Deum etiam nunc operari cuncta, quæ creantur, cum Dominus dicat, Pater meus usque nunc operatur (& paucis interiectis) Si Deus nunc ista non format, quomodo legitur, priusquam te formarem in utero natusi te?*

Probatur 3. hâc ratione, quia non aliter aliquid immediatè à Deo fieri concipitur, nisi quia Deus immediatè illud cognoscit, & immediatè vult esse; Deus enim, cum sit purissimus Spiritus, non aliter agit, quam intellectu

& vo-

& voluntate: atqui Deus isto modo se habet etiam respectu eorum, quæ nunc fiunt interuentu causarum secundarum, cum illa sint entia vera & bona, proindeque non minus immediatè ab ipso cognita & volita, quàm ea, quæ ab ipso solo in principio mundi creata sunt.

Quæres, per quam actionem Deus effectum aliquem cum causa secunda immediatè producat? an scilicet id faciat per eandem actionem causæ secundæ, an per distinctam? Resp. si de actione immanente Dei sermo sit, effectum illum produci vi & efficaciam diuinæ volitionis, prout explicatum est in tractatu secundo, cum de voluntate Dei ageretur: si autem quæstio sit de actione Dei transeunte. Resp. actionem Dei & causæ secundæ eandem esse realiter, sed tamen formaliter distinctam: est eadem cum illa realiter; vtraque enim vnum eundemque simplicem terminum habet nempe effectum productum, qui totus est à causâ primâ, & totus à causâ secundâ: est distincta formaliter; quia actio illa creaturæ, vti dependenter à Deo, dicitur concursus & operatio Dei; vti verò est à creaturâ, dicitur concursus causæ secundæ.

SECTIO II.

An solius Dei proprium sit creare.

Notandum est verbum creandi duobus modis accipi posse; 1. latè, prout significat quæcumque rei effectiōem seu productionem; 2. strictè & propriè, prout significat productionem totius alicuius entis ex nihilo, hoc est ex nullo subiecto præsupposito: & eo sensu intelligi debet quæstio proposita, an scilicet solius Dei proprium sit aliquid ex nihilo producere. Pro cuius resolutione

Dicendum i. fide catholica credendum esse, res omnes, quæ de facto per creationem productæ sunt aut producuntur, à solo Deo fuisse creatas, aut de nouo creati.

Hæc veritas constat tum ex ijs, quæ sectione præcedenti

genti dicta sunt, tum ex eo, quòd in scripturis passim Deus vocatur *Creator omnium*, vt Eccli 24. 2. Mach. 1. *Creasse omnia*, vt Ephes. 3. & Apoc. 4. *Fecisse calum & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt*, vt Pl. 145. & habetur expressè definitum in Conc. Lateran. sub Innocentio III. cap. 1. Id ipsum etiam probant sancti Patres contra hereticos sectione præcedenti memoratos: sanct. Basil. lib. 4. cont. Eunomium, sanct. Athan. ser. 3. cont. Arianos, sanct. Aug. lib. 3. de Trinit. cap. 8. & alij.

Dicendum 2. solius Dei proprium esse creare, ita vt nulla creatura id præstare possit saltem tanquam causa principalis.

Probatur 1. ex scriptura. Eccli. 1. *Vnus est altissimus Creator omnipotens*: sap. 13. *A magnitudine speciei & creaturae, cognoscibiliter poterit creator horum videri*. Ierem. 32. *Domine Deus: ecce tu fecisti calum & terram in fortitudine tua magna*.

Probatur 2. ex sanct. Patribus. sanct. Athan. ser. 3. cont. Arianos. *Administrare, seruorum est; creare autem, solius Dei eiusque verbi & Sapientiae*: sanct. Aug. lib. 9. de Gen. ad litt. cap. 15. *Creare naturam aliquam tam nullus potest angelus, quam nec se ipsum*. S. Cyril. Alexand. lib. 2. in Iulian. *Ea sunt naturæ inaccessa, quæ propria sunt solius summae substantiæ, quorum vnum esse dicitur efficaciter operari posse vt creatorem, & producere res, quæ aliquando non erant*.

Probatur 3. ratione, quæ vtitur sanct. Thom. 1. p. quæst. 45. art. 5. nimirum quòd effectus debet esse à causa eò magis vniuersa, quò ipse est magis vniuersus; atqui totum esse quod per creationem producitur, est effectus vniuersalissimus: ergo non potest esse nisi à causa vniuersalissima, quæ est Deus.

Porro quamuis hæc ratio sicut & alia, quæ communiter afferuntur à Theologis ad id probandum, planè non conuincant; iunctæ tamen authoritatibus supra citatis sententiam in assertione positam, si non omnino certam, saltem probabilissimam esse ostendunt.

Quæres, an saltem creatura tanquam causa instrumentalis

talis possit simul cum Deo concurrere ad creationem aliquius rei? Resp. probabile videri, hoc fieri posse, tum quia nulla videtur in hoc reperiri contradictio, tum quia de facto verba prolata à sacerdote concurrunt instrumentaliter physice (vt supponimus ex tractatu de Sacramento) ad consecrationem hostiæ, seu ad productionem corporis Christi in hostiâ; quæ quidem productio (vt docet Conc. Tridentinum) fit per conuersionem totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi, ad quam conuersionem non minor potentia requiritur quam ad creationem.

SECTIO III.

An aliqua creatura fuerint, vel esse potuerint ab eterno.

Q uod ad primam propositæ quæstionis partem, dicendum, fide catholica credendum esse, neque mundum neque vllam creaturam fuisse ab æterno, sed omnia, quæ sunt vel fuerunt durationis suæ initium habuisse.

Probatur 1. ex scriptura. Gen. 1. *In principio creauit Deus caelum, & terram;* quo loco per hanc vocem (*In principio*) S. Ambr. in Hexaëmer. lib. 1. cap. 3. & S. Aug. lib. 11. de Ciuit. cap. 6. & alij communiter intelligunt initium temporis. Prou. 8. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret;* S. Ioan. 17. *Clarifica me, tu Pater, apud te ipsum, claritate, quam habui prius, quam mundus esset, apud te.*

Probatur 2. autoritate Conc. Later. sub Innocentio III. cap. 1. vbi expressè definitur, quod *Deus ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam, spirituales & corporales: angelicam scilicet & mundanam.*

Porro quamuis hæc veritas certissima sit, nec de illa dubitare vlli catholico liceat; est tamen id verum (quod rectè docuit S. Thomas quæst. 46. art. 2.) nullâ ratione naturali

naturali probari posse demonstratiuè, mundum hunc aliquod in tempore habuisse initium, nosque id non nisi ex diuina reuelatione cognoscere certo posse.

Iam quod spectat ad secundam quaestionis propositae partem; an scilicet mundus aut aliqua creatura ab aeterno produci potuerit; varia sunt super hacre Theologorum sententiae: quidam enim absolute id negant; alij è contra omnino affirmant; alij autem medià vià incedentes, existimant eas res, quae habent esse permanens & fixum, potuisse ab aeterno produci; quae verò successiuum & fluens, non potuisse: alij denique omnium probabilissimè opinantur (quod & S. Doctor innuere videtur supra in resp. ad 8.) nullam implicare contradictionem; ac proinde potuisse ab aeterno mundum produci quoad eas res, cum quarum aeterna duratione non sit coniunctum infinitum actu; quoad alias verò, non potuisse; eo quod infinitum actu in creatis rebus esse non possit, secumque inuoluet contradictionem.

CAPVT II.

De creatione Angelorum eorumq; natura.

Angelos, hoc est substantias quasdam spirituales existere, nō modò fides catholica docet, scripturae q; sacrae innumeris propè in locis testantur (vt ex infra dicendis patebit) sed etiã ipsa ratio naturalis suggerit; siquidem multi ex Philosophis ethnicis, licet nullà fidei luce illustrati, solo tamen rationis ductu id agnouerunt; vnde Tertul. in apolog. cap. 22. & S. Cyprianus Lib. de Idolorum vanitate Socratem & Platonem ita existimasse afferunt, quod & S. Augustinus Lib. 2. de Ciuit. cap. 14. de Labeone & alijs ethnicis testatur. Certè Aristot. Lib. 8. Physicorum & 12. Metaphysicorum id ipsum argumentando colligit, praesertim ex orbium coelestium

H

lestium

lestium motu & agitatione, quorum conuersionibus ad perpetuitatem concitandis & gubernandis necessarium existimauit, aliquas præesse substantias spirituales ab omni corporum concrectione abstractas & separatas.

Vnde mirum est Sadducæos (vt Actorum 23. refertur) in illam hæresim vel potius cæcitatē incidisse, vt neque Angelum neque spiritum esse crederent, præsertim cum aliunde quinque libros Moysis tanquam canonicos reciperent, in quibus tamen tam crebra & manifesta sit Angelorum mentio.

Cæterum nomen Angeli, quod à Græco verbo ἀγγέλλειν (id est nunciare) deriuatur, ex communi vsu tum scripturæ tum Ecclesiæ significat, creaturas illas spirituales; quæ idcirco tali nomine nuncupantur, quòd sæpius à Deo mitti dicantur ad mandata diuina hominibus significanda: quo etiam sensu per quamdam similitudinem sacerdotes in aliquibus scripturæ locis Angeli appellantur, eo quòd illorum officium præsertim sit Dei voluntatem hominibus nunciare & declarare.

SECTIO I.

Quandonam Angeli creati sint.

Supponimus 1. tanquam fide catholica certissimum, Angelos à Deo creatos esse. Id patet ex scriptura. Pl.

148. Vbi postquam Dauid Angelos aliasque creaturas ad laudandum Deum inuitauit, de illis omnibus pariter subiungit: *Quia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt;* quo Psalmistæ testimonio hanc veritatem probat S. Aug. Lib. 11. de Ciuit. cap. 9. & ad Coloss. 1. *In ipso condita sunt vniuersa in celis, & in terra, visibilia & inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue potestates: omnia per ipsum, & in ipso creata sunt.*

Supponimus 2. eadem fide certum esse Angelos non fuisse creatos ab æterno; cum nulla omnino creatura fuerit ab æterno, vt supra probatum est, & probari insuper